

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sit conueniens pœna originalis peccati carentia visionis diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

fitu peccati quantum ad penam corporalem.
 Ad xvi. dicēdū, q̄ magis cōtraheret homo peccatum a proximo parēte, quā a primo, si p̄ peccatum proximi parentis tolleretur aliquod donū natura: sicut per peccatum primi parētis est ablatum.
 Ad xvii. dicendū, q̄ ille qui fornicatur, d̄ peccare in corpore, immo est in aīa, sicut & gratia cui opponitur: sed q̄a cōpletur hoc peccatū in corpore delectatione, & in quadā corporis resolutione, quod in nullo alio peccato cōtingit. Nam in peccato gulae nō fit aliqua resolutio corporalis: in peccatis vero spiritualibus, non est delectatio corporalis.

QVAESTIO V.

De pena originalis peccati.
 In quinque articulos diuisa.

- ¶ Primo enim queritur, vtrum pena originalis peccati sit carentia diuinæ visionis.
- ¶ Secundo, Vtrum peccato originali debeat pena sensibilis.
- ¶ Tertio, Vtrum pariantur afflictionem interioris doloris, qui decedunt cum solo originali.
- ¶ Quarto, Vtrum mors & alij defectus huius vitæ sint penæ originalis peccati.
- ¶ Quinto, Vtrum mors & huiusmodi defectus sint homini naturales.

ARTICVLVS I.

QVAESTIO est de pena originalis peccati. Et primo queritur, vtrum sit cōueniens pena originalis peccati carentia visionis diuinæ.

Et vtr̄ q̄ nō: quia vt d̄r 2. Physic. Frustra est quod est ad finem, quem non consequitur: sed homo naturaliter ordinatur ad beatitudinem, sicut ad finem vltimum, quæ quidem beatitudo in diuina visione consistit. ergo frustra est homo, si nō pertueniat ad visionem diuinam. sed Deus propter peccatum originale non destitit causare hominum generationem, vt Damasc. dicit. Cum ergo in operibus Dei nihil sit frustra, videtur quod homo p̄pter peccatum, quod ex sua origine contrahit, non incurrat reatum carentiæ visionis diuinæ.

¶ 2 Præ. Ezech. 18. dicitur, Omnes animæ meæ sūt, sicut anima filij mea est, ita & anima patris mea est, Ex quo potest accipi, q̄ omnes animæ immediate sunt a Deo creatæ, & q̄ vna non traducitur ab alia, ergo pena quæ tātum pertinet ad animam, nō debet aliquis puniri pro peccato originali, quod a primo parente traducitur: sed carentia diuinæ visionis est pena ad solam animam pertinēs, sicut & ipsa visio diuina solus animæ est. ergo carentia diuinæ visionis, non est pena debita originali peccato.

¶ 3 Præ. Aug. dicit in Enchi. q̄ mitissima est pena eorum, q̄ pro solo peccato originali puniuntur: sed Christo dicit sup̄ Matth. q̄ carentia diuinæ visionis est maxima penarum, & intollerabilior q̄ gehenna, ergo carentia visionis diuinæ non est cōueniens pena originalis peccati. Sed diceretur q̄ sola carentia visionis diuinæ est minor pena, q̄ carentia visionis diuinæ cum pena sensus, q̄ debetur peccato actuali.

¶ 4 Sed contra, pena, cum sit quoddam malum, in priuatione alicuius boni cōsistit: sed proportio priuationum adinuicem est sicut proportio eorū quæ priuantur. Sic enim surditas se habet ad cecitatem, sicut auditus ad visum: sed per carentiā diuinæ visionis priuatur homo Deo, per penā autem sensus pri-

uatur quodā bono creato, sensus delectationis vel aliquo hmōi. Bonum autem creatum alicui bono increato. nō facit magis beati. Dicitur autem in lib. Cōfessid Deū loquens, Qui te & illa nō creaturas non p̄ illa beator: sed p̄ te. solum beatus ergo qui priuatur bono increato solo p̄ carentiā visionis diuinæ, nō est minus miser quā ille, cū hoc patitur penā sensus. Sed dicendum, q̄ nō sit minus beatus, quātū ad primum essentia est tñ minus beatus, quātū ad primum accidentia. ¶ 5 Sed cōtra, primum accidentia accidentia habet ad beatitudinē: sed per intentionē accidentia nō intenditur id: cuius est accidens. nō. n. h. h. magis albus, p̄ hoc fit magis homo, ergo bono increato q̄ essentialiter cōsistit in fruitione summi boni nō intendit p̄ quodcūque bonū creatum additur.

¶ 6 Præ. Cum bonum increatum in infinitum datur bonum creatum, comparatur bonū creatum bonū increatum, sicut punctus ad lineā: sed lineā nō efficitur maior per adiectionē puncti, ergo bonū creatum ad bonū increatum, sicut punctus ad lineā, nō efficitur maior per adiectionē boni creati fit maior beatitudo, q̄ consistit in fruitione boni increati. Sed dicitur q̄ quamuis Deus sit bonū infinitum, tamen vni Deī nō est bonum infinitum: quia Deus ab initio est creato finite videtur. Et ita qui priuatur vni ne diuina, non priuatur bono infinito.

¶ 7 Sed cōtra, cuiusque subtrahitur sua perfectio, priuatur sua p̄fectione: sed visio est perfectio natiuitatis. ergo cuiusque subtrahitur visio priuatur a visio. Et sic cum ipsius visum sit bonum infinitum, qui priuatur Deī vltione priuatur bono infinito.

¶ 8 Præ. Ipse Deus est hoīs merces, qui ad Abrahā dixit. Ego dominus merces magna nimis. Gen. 14. ergo qui priuatur vltima mercede q̄ consistit in diuina vltione, priuatur ipso Deo, qui ē bonū infinitum.

¶ 9 Præ. Peccato originali debet minor pena, q̄ peccato veniali, alioquin pena peccati originalis nō esset mitissima, ut dicit Aug. sed peccato veniali debet pena sensibilis, nō autē carentia visionis diuinæ. Cū ergo indubitat carentia visionis diuinæ sine pena sensus, sit maior pena, quā pena sensus sine carentia visionis diuinæ, ut q̄ peccato originali non debeat pro pena, carentia visionis diuinæ. Sed dicendū q̄ peccato veniali debetur carentia diuinæ visionis ad tempus, sicut & pena sensus.

¶ 10 Sed cōtra, Aeternitas addita plus aggrauat nā carentia visionis diuinæ, q̄ pena sensibilis, quā nullus tā bene dispositus est, q̄ nō uellet penā quacūq̄ penā tēporalē subire, q̄ p̄petua vltione anima carere. Si ergo peccatū originale puniatur tua carentia visionis diuinæ, magis puniatur q̄ peccato veniale: & ita non est mitissima eorum pena.

¶ 11 Præ. Secūdū leges dicim⁹. Dignus ē mīsericordiam q̄ alieno uiro laborauit: sed ille q̄ puniatur pro peccato originali, laborauit alieno uiro, ipse priuatur. ergo dignus est misericordiam. Nō ergo est pena grauissima, quæ est carentia visionis diuinæ.

¶ 12 Præ. Aug. dicit in lib. de Duabus animarum tenere quemcumque, quia non fecit quod non potuit, summa in iustitia & infante est nihil tale cadit in Deum. Cum ergo puer, qui priuatur vitare non potuit originale peccatum, ut hoc non incurrat reatum alicuius penæ.

¶ 13 Præ. Peccatū originale est priuatio originalis iustitiæ, ut Aug. dicit: sed hūi originale iustitiæ possit nō h̄re gram, n̄ debet visio diuinæ, ergo peccato originali r̄idet p̄petua carentia visionis diuinæ.

Lib. 2. cō. 62. tom. 2.

Cap. 93. to. 3.

Homil. 47. ad populū Antiochenū tom. 5.

¶ 14. Præ. Vt legitur Gene. 3. Adam se excusauit di- cens: Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi, & com- medi: fufficiens excusatio, & panam nõ mereretur, si suggestioni mulieris resistere nõ potuiffet: sed Deus dedit carnem animæ, cuius infectio- ni resistere non potest, ergo non uidetur quod ex hoc obligetur ad aliquam pœnam.

¶ 15. Præ. Homini in naturalibus cõstituto etiã si nõ quã peccasset, deberetur ei carẽtia uisionis diuine, ad quã peruenire non potuit, nisi per gratiam: sed pœna proprie debetur peccato, ergo carẽtia uisionis diuina, nõ potest dici pœna peccati originalis.

SED CONTRA est, q̄ Gregor. dicit in 4. Moralium, Peregrina mens lucẽ, ut est, uidere non ualet: quia hanc ei captiuitas suæ damnationis abscondit.

¶ 16. Præ. Innocentius. 3. dicit i Decretalibus, q̄ originali peccato debet p̄ pœna, carẽtia uisionis diuina.

RESPON. Dicendum, q̄ conueniens pœna originalis peccati est carẽtia uisionis diuina, ad cuius euidentiã considerandum est, q̄ cum ad perfectio- nẽ alicuius rei duo prinere uideantur, quorum pri- mum est q̄ sit capax alicuius boni magni, uel actũ habeat illud: aliud uero est q̄ exteriori auxilio nõ indigeat in nullo, uel in paucis: prima cõditio præ- ponderat secundã multo. n. melius est quod est ca- pax magni boni, quamuis ad illud obtinendũ indigeat multis auxiliis, quam illud quod nõ est capax, nisi parui boni: quod tñ abq̄ exteriori auxilio, uel cũ pauco auxilio consequi potest; sicut meli- ð dispositũ dicimus esse corpus alicuius hominis, si possit consequi perfectã sanitatẽ, licet multis auxi- liis medicina, quã si possit cõsequi solum sanitatẽ quãdã imperfectã abq̄que auxilio medicina. Crea- tura ergo rõnalis in hoc præminet omni creatu- rã, q̄ capax est summi boni per diuinam uisionẽ & fruicionem, licet ad hoc cõsequendum natura p- priã principia nõ sufficiat: sed ad hoc indigeat auxi- lio diuinã gratiã: sed circa hoc cõsiderandũ est, q̄ aliquod diuinum auxilium necessarium est cõmu- niter omni creaturã rõnali, scilicet gratiã gra- tum facientis, qua quilibet creatura rõnalis indigeat, ut possit peruenire ad beatitudinẽ perfectã, & illud Apostoli ad Rom. 6. Gratia Dei uita æter- na: sed præter hoc auxilium necessarium fuit hoĩ aliud supernaturale auxilium, rõne suã composi- tionis. est enim homo cõpositus ex anima, & cor- pore, & ex natura intellectuali & sensibili, quæ quo- dãmodo si suã naturẽ relinqueretur intellectu aggra- uant & impediunt, ne libere ad summum fastigiũ cõtemplationis peruenire possit. hoc autẽ auxilium fuit originalis iustitia, per quam mens hoĩs si sub- deretur Deo, & subderetur totaliter inferiores ui- res, & ipsum corpus, neque rõ impediretur quo mi- nus posset in Deũ tendere. Et sicut corpus est pp̄ animã, & sensus pp̄ intellectu: ita hoc auxiliũ, quo cõtinetur corpus sub aĩa & uires sensitiuã sub mẽ- te intellectuali, est quasi dispositio quedã ad illud auxiliũ, quo mens humana ordinatur ad uidendũ Deũ, & ad fruendũ ipso. hoc autẽ auxiliũ originalis iustitiẽ subtrahitur p̄ peccatum originale, ut supra ostẽsum est. Cũ autẽ aliquis peccãdo abiicit a se il- lud, p̄ qd̄ disponebat ad aliqd̄ bonũ acquirẽdum, meretur ut ei subtrahatur illud bonũ, ad qd̄ obtinẽ- dum disponebatur, & ipsã subtractio illius boni est conueniẽs pœna eius. Et ideo conueniẽs pœna peccati originalis est subtractio gr̄e, & p̄ consequẽs uisionis diuine, ad quam homo per gratiam ordinatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ homo frustra & uane factus esset, si beatitudinem consequi non pos- set: sicut quilibet res, quæ non potest consequi uiti- mum finem. unde ne homo frustra & uane factus esset, cum peccato originali nascens, a principio hu- mani generis proposuit Deus homini remedium, per quod ab hac uanitate liberaretur, scilicet ipsum mediatorem Deum & hominẽ Iesum Christum, per cuius fidem impedimentum peccati originalis subtrahi posset, unde in psal. dicitur. Memorare que- mea substantia, nunquid enim uane constituisi om- nes filios hominum? exponens Glo. dicit, quod Da- uid petit incarnationem filij, qui de sua substantia carnem assumpturus erat, & per ipsum homines erant a uanitate liberandi.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ aĩa huius pueri, qui sine baptismo deccedit, non punitur carẽtia uisionis diuinã propter peccatum Adã, s̄m q̄ fuit persona- le peccatum eius: sed punitur pro infectioe origi- nalis culpæ, quam incurrit ex unione ad corpus, quod a primo parente traducitur secundum semi- nalem rationem. Iniustum enim eẽt, ut deriuaretur reatus pœnæ, nisi & deriuaretur infectio culpæ, unde Apost. Rom. 5. præmittit deriuacionẽ culpæ deriuacioni pœnæ dicens. Per unum hominem pecca- tum in mundum intrauit, & per peccatum mors.

AD TERTIVM dicendum, q̄ grauitas alicuius pe- nę potest attendi dupliciter. vno modo ex parte ip- sius boni, quod priuatur per malum pœnæ: & sic care- rentia uisionis diuinã & fruicionis Dei, est grauis- sima pœnarum. Alio modo per comparationem ad eum, qui punitur: & sic tato est grauior pœna, quã- to id quod subtrahitur est magis proprium & con- naturale ei cui subtrahitur. sicut magis diceremus puniti hominem si auferretur ei patrimonium suũ, quam si impediretur, ne perueniret ad regnũ quod ei non debetur. Et per hunc modum dicitur esse mitissima omnium pœnarum, sola carẽtia uisionis diuinę, in quantum uisio diuinę essentię est quod- dam bonum omnino supernaturale.

AD QUARTVM dicẽdũ, q̄ bonũ creatũ additũ bo- no increato, nõ facit maius bonũ, nec magis beatũ, cuius rõ est, q̄ si duo participãtia cõiungantur, ange- ri p̄t in eis id, qd̄ participatur: sed si participã adda- tur ei, qd̄ est p̄ essẽtiã tale, non facit aliqd̄ maius. Si- cut duo calida adiuũta adinuicẽ, p̄nt facere magis ca- lidũ: sed si eẽt aliqd̄ qd̄ eẽt calor p̄ essẽtiã suã subli- stẽs, ex nullius calidi additione interderetur. Cũ ergo Deus sit ipsa essẽtia bonitatis, ut Diony. dicit in lib. de diu. nom. oĩa autẽ alia sint bona p̄ participatio- nẽ, ex nullius boni additione fit Deus magis bonus: q̄ cuiuslibet rei alterius bonitas cõtinetur in ipso. unde cũ beatitudo nihil sit aliud, q̄ adeptio boni p̄fẽ- ti, quodcunq; aliud bonũ superaddatur diuinã uisio- ni aut fruicioni, nõ faciet magis beatum: alioq̄n Deus esset factus beator condendo creaturas. Nec tamen est eadẽ rõ de beatitudine & miseria, q̄ sicut beatitudo cõsistit in cõiunctione ad Deũ, ita miseria cõsistit in recessu a Deo, a cuius qdẽ similitudine & participatione recedit q̄s per cuiuslibet boni pri- uationẽ, unde quodlibet bonũ priuatur facit magis miserũ, licet nõ quodlibet bonũ additũ faciat magis beatũ: q̄ p̄ bonum additum, homo non magis Deo adheret, quã si ei immediate coniungatur: sed per bonum subtractum magis ab eo elongatur.

AD QVINTVM dicẽdũ, q̄ additio premiĩ acciden- talis nõ facit magis beatũ. Quia premiũ acciden- tale

August. con- cione 2. in Psal. 88. me- dio illius tom. 3.

Cap. 2. a me- dio illius. D. 293.

preced. ultimo.

ale attenditur fm aliquod bonum creatum, vera F
autem beatitudo hominis attenditur solum fm bonum
in creatum. sed sicut bonum creatum est quadam
similitudo, & participatio boni increati: ita adeptio
boni creati est quadam similitudinaria beatitudo,
per quam tamen vera beatitudo non augetur.

AD SEPTIMUM dicendum, quod peccatum veniale originali
comparatum, quodam modo est maius & quodam
modo est minus. peccatum enim veniale comparatum
huic personae vel illi, magis habet de ratione peccati, quam
peccatum originale: quia peccatum veniale est pec-
catum voluntarium voluntate huius personae, non
autem peccatum originale: sed originale peccatum
comparatum ad naturam est grauius, quia priuat naturam
maiori bono gratiae: & pro hoc debetur ei carentia visionis
diuinae, quia ad visionem diuinam non peruenitur nisi
per gratiam, quam veniale peccatum non excludit.

AD X. dicendum, quod perpetuitas poenae consequitur
perpetuitatem culpae, quod prouenit ex carentia gratiae, quia
culpa non potest remitti nisi per gratiam. Et quia per
peccatum originale excluditur gratia, non autem
per peccatum veniale, ideo peccato originali debetur
poena perpetua, non autem peccato veniali.

AD XI. dicendum, quod iste puer decedens sine bap-
tismo, laborauit quidem vitio alieno quantum ad carnem,
quia peccatum ab alio traxit: laborauit tamen vitio proprio,
in quantum a primo parte culpae contraxit. Et ideo dignus
est misericordia diminuere, non tamen totaliter relaxare.

AD XII. dicendum, quod puer iste sine baptismo dece-
dens, non habet reatum ex hoc quod non fecit aliquid,
hoc enim est peccatum omissionis sed habet reatum
ex eo quod infectionem culpae originalis contraxit.

AD XIII. dicendum, quod illa praedicatio fm opinio-
nem ponendum, quod gratia gratum facies non includatur
in ratione originalis iustitiae: quod tamen credo esse falsum,
quia cum originalis iustitia primo ordinem consistat in
subiectione humanae mentis ad Deum, quae firma esse
non potest nisi per gratiam, iustitia originalis sine gratia
esse non potest. Et ideo haberi originale iustitiae debe-
batur visio diuina. Sed tamen praedicta opinione sup-
posita, adhuc ratio non concludit, quia licet originalis
iustitia gratia non includeret, tamen erat quadam dispositio
quod praerogabatur ad gratiam. Et ideo quod contra-
riatur originali iustitiae, contrariatur etiam gratiae: sicut
quod contrariatur iustitiae naturali, contrariatur
gratiae: sicut furtum, homicidium, & alia huiusmodi.

AD XIV. dicendum, quod si vir non potuisset resistere
peruersioni mulieris, sufficienter excusatus fuisset a
peccato actuali, quod propria voluntate committitur. K
Et sic etiam anima huius pueri excusata est a reatu
actuali peccati: non autem a reatu originalis, cuius
infectionem contrahit per unionem ad carnem.

AD XV. dicendum, quod homo in solis naturalibus con-
stitutus, careret quidem visione diuina si sic decederet:
sed tamen non competere ei debet non habendi.
Aliud est enim non debere habere, quod non habet,
rationem poenae, sed defectus tantum, & aliud debe-
re non habere, quod habet rationem poenae.

ARTICVLVS III.

Secundo queritur, utrum peccato originali debeat poena sensus. Et videtur quod sic. Dicit enim

Aug. in Hironost. quod paruuli decedentes sine bap-
tismo experiuntur gehennam: sed gehenna nominatur poena
sensus: ergo peccato originali debet poena sensus.

¶ 2. Prater. Aug. dicit in li. de Fide ad Petrum. Firmiter
tene, & nullatenus dubites, paruulos qui sine bap-
tismo decedunt, non supponuntur poenae: sed poenae
sensus: ergo peccato originali debet poena sensus.

¶ 3. Prater. Grego. dicit 9. Moral. super illud Iob. Multi-
plicauit uulnera mea sine culpa, quia culpa originali
erantem non liberat. & licet ex proprio nihil cogitauerit
tamen illud ad tormenta peruenit, sed tormenta non
sensus: ergo poena originali debet poena sensus.

¶ 4. Prater. Peccatum originale huius pueri uidetur
eiusdem speciei cum peccato actuali primi paritatis
cum procedat ab eo sicut effectus a propria causa: sed
peccato actuali primi paritatis debetur poena sensus:
ergo & peccato originali huius pueri.

¶ 5. Prater. Agens conuenit passibili inducit poenam
sensus: sed anima puerorum sunt passibiles. & etiam conueni-
unt resurrectione, cum non habeat dotem impassibilitatis.
ergo ad praesentiam ignis poena sensus pertinet.

¶ 6. Prater. Post iudicium poena peccatorum consumma-
tur: sed poena puerorum sine baptismo decedentium
qui pro solo originali puniuntur, non post iudicium
consummatur, nisi carentia visionis diuinae: quae
numquam iustitiam, aliqua poena sensus addere
ergo peccato originali debetur poena sensus.

¶ 7. Prater. Poena debetur culpae: sed causa peccati
originalis est caro. Cui ergo carni non debetur
poena, nisi sensus, uidetur quod peccato originali
debeat poena sensus.

¶ 8. Prater. Si aliquis decedat cum peccato originali
ueniali simul, patietur perpetuo poenam sensus: sed
na perpetua non debetur peccato ueniali: ergo de-
betur peccato originali poena sensus: sed poena
sensus non debetur poena sensus.

¶ 9. Prater. Si aliquis decedat cum peccato originali
ueniali simul, patietur perpetuo poenam sensus: sed
na perpetua non debetur peccato ueniali: ergo de-
betur peccato originali poena sensus: sed poena
sensus non debetur poena sensus.

¶ 10. Prater. Innocentius 3. dicit in Decretali. quod
sensus debetur poena actuali: sed originale peccatum
non est actuale: ergo ei poena sensus non debetur.

RESPON. Dicendum, quod contra dicitur peccato ori-
ginali non debetur poena sensus: sed solum poena
nisi carentia visionis diuinae. Et hoc ut effectum
le propter tria. Primo quidem, quia persona quilibet
alicuius naturae suppositum, & ideo ad ea quae
naturae per se & immediate ordinatur: ad ea
quae sunt supra naturam, ordinatur mediante
causa. Quod ergo detrimentum aliquod patitur
qua persona in his, quae sunt supra naturam,
contingere uel ex uitio naturae, uel ex uitio
naturae: quod autem detrimentum patitur in his, quae sunt
supra naturam, non ut posse contingere, nisi propter
proptium personae. Ut autem ex praemissis patet
peccatum originale est uitium naturae, peccatum
autem actuale est uitium personae: gratia autem
uisio diuina sunt supra naturam humanam. Et
priuatio gratiae, & carentia uisionis diuinae
alicui personae, non solum pro actuale peccatum
sed etiam pro originale: poena autem sensus operatur
integritati naturae, & bonae eius habitudine: ideo
peccatum originale non debetur alicui, nisi pro
actuale. Secundo quia poena proportionatur
culpae, & ideo peccato actuali mortali.